

Esperanto en Ido.¹⁾ Wordt aan dat grondbeginsel voldaan en afgezien van elk pogen om in verderfelijk kosmopolitisme de nationale gedachte te verzwakken, dan rijzen nog bedenkingen te over, die aan het welslagen doen twijfelen. Dat voor de machtsverdeeling handhaving van het „status quo” voor zoodanige federatie grondslag moet wezen, wordt vrij algemeen toegegeven; maar wanneer juist die bestaande staat van zaken voortdurend wrijvingen veroorzaakt, welke waarborg bestaat dan dat bij het sluiten van den bond conflicten achterwege zullen blijven? Ook zijn de vooruitzichten voor het stichten eener statenfederatie waarlijk niet rooskleurig; al wat in der eeuwen loop op dit terrein werd verzonnen eindigde met een jammerlijk fiasco. Slaan wij acht op het feit dat pogingen tot saamwerking van veel minder diep ingrijpenden aard, dikwijls slechts op een enkel onderdeel van economisch beleid betrekking hebben, herhaaldelijk faalden, hoe bijvoorbeeld het streven naar een Midden-Europeesche tollinie eene aaneenrijging vormt van tragische mislukking, dan oordeelen wij de kans voor een algemeenen statenbond uiterst gering. Alleen het streven om aan het opdringend Aziatisch gevaar tegenweer te bieden, om, gelijk Sully's plan reeds bedoelde, den oorlog met meer kracht te kunnen voeren, schijnt ons toe een krachtige factor te wezen, die voor de toekomst nauwere aaneensluiting kan doen slagen.

Ook al mocht blijmoediger verwachting hier bestaansrecht hebben, dan zal toch voor het welslagen onontbeerlijk zijn een menschengeslacht, waarin liefde woont voor recht en gerechtigheid, dat voor 't recht in trouwe onderwerping buigt.

Hier ligt het zwaartepunt, hier ligt ook de doodelijke wondeplek van de moderne vredesactie, die zich naar Norman Angell's beginselen richt. Hetgeen in het huidig wereldschok-

¹⁾ Zie Staudinger, *Zum Geschichte der Weltsprachbewegung* en *Kritisches zur Weltsprachbewegung* in *Sozialistische Monatshefte*, blz. 192 en vlgg. en blz. 315 en vlgg.